

Ocene in vpogledi

Po obupu upanje

Sarah Kane: Skomine. Zavod Emanat (Zbirka Prehodi, št. 2), prevedla Katja Kosi. Ljubljana 2008, 59 str., 12 evrov.

BLAŽ LUKAN

Izdajatelj prevoda drame angleške dramatičarke Sarah Kane (1971–1999) *Skomine* (Crave) je nenačuden: Emanat, »zavod za afirmacijo in razvoj umetnosti plesa«. A že nekaj časa je Emanat tudi založba, ki je do zdaj izdala nekaj zanimivih naslovov oziroma avtorjev (Berger, Franko, Rancière), od katerih so nekateri samo »od daleč« povezani s plesom. Tudi povezavo Sarah Kane s plesom bi težko našli (morda jo predstavlja prevajalka Skomin, K. Kosi, tudi koreografinja in plesalka), a to ni pomembno. Pomembno je, da smo v slovenskem prevodu dobili predzadnje dramsko besedilo angleške avtorice, ki je s svojim brezkompromisnim pisanjem inavgurirala smer v sodobni evropski dramatik, ki jo je A. Sierz poimenoval gledališče »u fris«. Odličen uvod v dramatik Sarah Kane in pričujočo dramo ponuja uvodno besedilo k prevodu izpod peresa Primoža Jesenka, zato na tem mestu samo nekaj opomb.

V *Skominah* (alternativni naslov, ki ga omenja tudi Jesenko, bi lahko bil Hlepenje, saj močnejše nakazuje značilno eksistencialno napetost besedila) nastopajo štirje glasovi, A, B, C in M. Njihova komunikacija poteka zdaj po dialoškem (tudi narativno monološkem) principu, zdaj glasovi drug za drugim izpisujejo (dolgo) lirično poemo, zdaj jih zaslišimo zgolj kot »kratak enozložen krik«, torej v nekakšni fizični, empirični pojavnosti, ki presega go-lo slišnost. Tako lahko rečemo, da so štirje glasovi, označeni z velikimi začetnicami (neke vrste statistični-

mi šiframi ali začetnicami izgubljenih – še ne izoblikovanih – imen), tudi štiri »osebe«, a osebe, ki se oglašajo iz nekega psihološko fragmentiranega, potopljenega, amnezičnega sveta, od koder njihov glas nastopa kot neke vrste telesni organ. Glasovi so (vsaj v slovenskem prevodu, ki pa mu lahko zaupamo) označeni s spolom (C in M sta ženski, A in B moška), čeprav lahko tudi ne bi bili; njihova spolna identiteta se namreč zdi prehodna, vsi so vseh spolov, po drugi strani pa je njihov spol en sam, človeški, izražajoč se kot nadosebni glas avtorice. A to je spet trditev, ki drži samo delno: *Skomine* so resda dolga (okrog 1000 replik) pesnitev, »nadzorovana« z lirskim subjektom in nekaterimi poetičnimi (celo muzikalnimi) kvaliteta-mi kot npr. ritmom, ki ga poganja čustvo, s stremljenjem k abstrakciji (Jesenko), pa z imanentnimi poetičnimi (ali pesniško-filozofskimi) figurami, kot so apostrofa, aforizem, oksimoron, pretiravanje, kontradikcija, paradoks, ter inventivno rabo ločil, vendar so hkrati tudi razčlenjena (post)dramska uprizoritvena predloga, ki omogoča logično uprizoritveno, igralsko, interpretativno diferenciacijo, v kateri je avtorčin glas razpršen med »dramatis personae«. To bi dokazalo tudi natančnejše (dramaturško) branje, ki že zdaj, bolj na prvi pogled, zaznava razlike tako v kvaliteti replik posameznih govorcev (npr. v »konfliktih« med njimi, daljših ali kratkih, tudi samo dvorepličnih dialoških skupkih ali »klustrih«, v katerih se zgošča narativna vsebina) kot v nji-

hovi kvantiteti (glavna »protagonistka« *Skomin* je tako nemara M, saj število njenih replik za kakih 20 odstotkov presega druge), še zlasti pa neka bodoča (drama pri nas še ni bila uprizorjena) »praktična« igralska analiza, ki bi morala replikam poiskati realno, psihološko »zaledje«.

Vse to previjanje med pesniško in dramsko govorico nam potrjuje, da je Sarah Kane kljub vtisu, da gre v *Skominah* za »bolj pesem kot dramo« (Sierz), napisala sodobno dramsko predlogo par excellence, v kateri je v novo formo prepletla figuraliko obeh konstitutivnih vrst. To je postopek, ki ga moderna drama pozna že dolgo, njegov rezultat (zasilno) imenujemo poetična drama, pri njem pa nas veliko bolj kot žanrski postopki zanima specifični učinek. Ta v *Skominah* doživi izvirno, intenzivno, bolečo inkantacijo, katere teritorij določajo pojmi kot telo, izvor, ljubezen, identiteta, smrt, nič. Pred bralcem-poslušalcem-gledalcem se odvija izmenjava glasov-krikov predrojenih/pomrtvih na nekem od življenja še/že ločenem kraju (pogovor angelov?), ki jim po doživetju groze življenja (»Nihče ne preživi življenja«) nič človeškega ni tuje, kar pa nikakor ne pomeni, da ne upajo več. In to, torej upanje po ali, še bolje, ob obupu, se zdi kvaliteta, ki prepričanje same avtorice (ta je svoje delo razumela kot dramo obupa) presega in mu dodaja novo, še neznano, obupno hlepečo, a odrešilno dimenzijo ...

Stran / Page: 21

Doseg / Reach: 155000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 448 cm2

Kazalo

2 / 2

SARAH KANE